

CZEGLÉDI NOÉMI

Gödöllő kataszteri birtokvázlata a Gödöllői Városi Múzeum Térképtárában

A Gödöllői Városi Múzeum történeti gyűjtőkörének gyűjtőterülete Gödöllő város közigazgatási határa.¹ Az intézmény elődjeként 1972-ben megalakult Helytörténeti Szoba kezdettől fogva nagy hangsúlyt fektetett a település emlékeinek megmentésére.² A helyi iskolások, lelkes helytörténeti kutatók szorgalmasan gyűjtötték az otthonokban feleslegessé vált, padlásokra száműzött tárgyakat és iratokat. A gyűjtemény kezelői a Városi Tanács anyagi támogatása révén vásárolni is tudtak.³ Így alakult ki a múzeum térképgyűjteménye is, amelynek egyik legfontosabb darabja Gödöllő nagyközség 1882-ben készített birtokvázlata.⁴

A birtokvázlat gyűjteménybe kerülésének pontos idejét, az ajándékozó személyt vagy intézményt nem ismerjük, mert nem található rajta gyarapodási szám, a gyarapodási naplókban sem szerepel vonatkozó bejegyzés. Heltai Miklós történelemtanár (1909–1989), a Helytörténeti Szoba vezetője diákjaival már 1952-ben megkezdte a gyűjtést, így az első gyarapodási napló megnyitáskor közel tízezer tárgy volt, amit adminisztrálni kellett.⁵ Az elvégzendő feladat nagysága miatt nagyon sok tétel nem került naplóba, sőt egy részükről semmilyen dokumentum nem maradt a későbbi múzeum számára.

■ Gödöllő kataszteri birtokvázlata, címlap

A térképekre vonatkozóan megállapítható, hogy szinte mind a múzeumválasztás – tehát a szakleltározás – előtti időben került a gyűjteménybe.⁶ A gödöllői Grassalkovich-uradalom (1748–1849) néhány kéziratos térképét Hege-dűs László adta el az uradalomra és családjára vonatkozó iratokkal együtt. Sajnos az amatőr helytörténeti kutató átválogatta a tulajdonában lévő anyagot, ezért az hiányosan, megbolygatva került múzeumunkba.⁷ A koronauradalom időszakából (1867–1945) származó térképek se-

¹ A Gödöllői Városi Múzeum működési engedélye. Bp., 2005. 10. 20.

² UJVÁRY FERENC: *Tíz éve létesült a Gödöllői Helytörténeti szoba*. Gödöllő, 1982. Gödöllői Városi Múzeum (= GVM) A. 92. 47. 1. Az állandóan fejlődő Helytörténeti Szoba 1978-tól önálló intézményként – Helytörténeti Gyűjteményként – működött tovább, 1988-ban múzeumi rangot kapott. A közgyűjtemény történetét részletesen I. G. MERVA MÁRIA: *A 25 éves Gödöllői Városi Múzeum. Studia Comitatus 28. Múzeumi-történeti és régészeti tanulmányok*. Szerk.: FARKAS ROZÁLIA. Szentendre, 2004. 119–142.

³ A Gödöllői Helytörténeti Szoba Gyarapodási napló, I–II. köt. Gödöllő, 1975–1977.

⁴ Gödöllő nagyközség Babat és Besnyő pusztákkal Pest-Pilis-Solt-Kiskun megyében 1882. Gödöllő kataszteri birtokvázlata. 1:2880. 1882, 1944. 34 szelv. GVM Térképtár. (= Gödöllő birtokvázlata 1882, 1944.) [33 szelv.: 1882, 1 szelv.: 1944]

⁵ G. MERVA, 2004. 124.

⁶ A Gödöllői Helytörténeti Szoba, majd Helytörténeti Gyűjtemény Gyarapodási napló I–V. köt. Gödöllő, 1975–1988.

⁷ Hegedűs László (1903–1995) az uradalom ügyészének, Bartal Jánosnak (1816–1897) a dédunokájaként őrzött meg sok, nagy helytörténeti jelentőségű tárgyat és iratot. A GVM Levéltárának rendezéséről FARKAS JÓZSEF: *A Gödöllői Városi Múzeum birtokában lévő levéltári iratok és azok rendezése. Levéltári Szemle*, 52. (2002) 2:18–26.

lejtezés útján jutottak a gyűjteménybe.⁸ A településre vonatkozó térképeket az elavult iskolai térképekhez hasonlóan a Tanácsházáról, szintén selejtezések alkalmából vitték a múzeumba, az elmúlt évtizedek alatt többször is. Az átadás 1978 előtt valószínűleg nem dokumentáltak, mivel a Helytörténeti Szoba a Gödöllői Városi Tanács Művelődési Osztályának felügyelete alá tartozott. A birtokvázlat feltételezett adományozói közül ezért – annak ellenére, hogy a térkép hivatalosan nem lehetett a tanácsi irattár része⁹ – a Városi Tanácsot sem zárhatjuk ki. Azért sem, mert épp a birtokvázlatok esetében fordult elő, hogy azok községi irattárba vagy járásbírósi telekkönyvi hivatalba kerültek.¹⁰ Gödöllőn 1850-től járásbírósi hivatal működött, ott később a telekkönyvi hivatalt is létrehozták. Leőhelyként így nem zárható ki a Gödöllőn működő Földhivatal sem.¹¹

1882 után a második világháború alatt egészítette ki a kataszteri felmérést a 9. felügyelőség.¹² 1944-ben pontosította az adatokat és azokat piros tintával az eredeti birtokvázlatra vezette: „Gödöllő község birtokvázlatának minden szelvényét az összes hiányzó időközi birtok[változ]ással a nyilvántartási térkép

szerint [pir]os színnel a 192.563/1943. P. M. IX. a. főszámú rendelet alapján kiegészítette: Budapest, 1944. jan. 28. Szóke Katalin. A kiegészítést felülvizsgálta: [Szovátay] György miniszteri tanácsos”.¹³ A kiegészítéskor, még 1944-ben a városközpontot ábrázoló 12. szelvényt újrarajzolták.¹⁴ Ez negyedlapjaira szétesve, a szintén negyedlapokra és szelvényekre szakadt birtokvázlat lapjai közé helyezve került a gyűjteménybe. Csak a részletes vizsgálat során derült ki, hogy két különböző időpontban rajzolt szelvényről van szó, mert az 1970-es évekig vezetett térképet a második világháború utáni évtizedekben az 1944-ben készített 12. szelvényrel használták. Az eredeti 12. szelvény hiányzik. 1882-ben összesen 33 szelvény készült, a 132 negyedlapból 18 hiányzik, amelyek a városközpontot kivéve a peremterületeket ábrázolják. Darabokra szakadva, hiányosan, de fennmaradt a birtokrészletezési vázlat és kimutatás. A birtokrészletezési vázlat hátoldalán található számolati vázlat erősen megkopott.¹⁵

A birtokvázlat megmaradt szelvényeinek előlapjait tekintve – részletes tanulmányozás nélkül – feltűnő különbség nem látható, annak ellenére, hogy a negyedlapok mérete kissé eltér

⁸ A Gödöllői Állami Erdőgazdaság 1968 körüli selejtezésekor például Nagy Imre több, a koronauradalomról készült térképet mentett meg, ezeket 1980-ban adományozták a Helytörténeti Gyűjteménynek. A Helytörténeti Gyűjtemény Gyarapodási naplója, IV. köt. 37–38.

⁹ A birtokvázlatot az 1869. évi utasítás értelmében a többi kataszteri irattal együtt elkészítése után a kataszteri felügyelőségnek kellett átvennie.

¹⁰ RÓZSA GÁBOR: Szentes város kataszteri színes birtokvázlatainak mikrofilmesítése a helytörténeti kutatás szolgálatában. Múzeumi kutatások Csongrád megyében 1984. A Csongrád Megyei Múzeumok igazgatósága 1984 októberében tartott tudományos ülészakán elhangzott előadások. Szerk.: JUHÁSZ ANTAL. Szentes, 1984. 100–106. Azt, hogy a birtokvázlatok eredeti őrzési helyükről miként kerültek a megyei levéltárakba, települési irattárakba, későbbi kutatások tudják megvilágítani. Gödöllő esetében a községi irattárra vonatkozóan azt is figyelembe kell venni, hogy az irattár szinte teljesen megsemmisült. A város 1975-ben íródott története szerint 1944-ben egy gazda padlásán égtek el például a jegyzőkönyvek, amiket megőrzésre vittek oda. (*Gödöllő*. Szerk.: DÉKÁN ANTAL. Gödöllő, 1975. 135.)

¹¹ 1967-ben az Országos Földügyi és Térképészeti Hivatal létrehozása után megalakították a megyei és járási földhivatalokat (BUDAHÁZY GYÖRGY: *Közszolgáltatások térbeli elhelyezkedésének hatékonyságvizsgálata a földhivatalok példáján*. Doktori értekezés. Győr, 2012). A járásbírósi hivatalok anyaga 1972-ben a földhivatalokhoz került. Így volt ez Gödöllőn is, a telekkönyveket a Járási Bíróság épületéből az újonnan épített Földhivatalba szállították. Selejtezés ekkor is történhetett. A Gödöllői Járási Földhivatal esetlegesen kapcsolódó iratainak feltérképezésére a kéziratos lezárásig nem volt lehetőség.

¹² Az 1913-ban már 24 felügyelőség száma 1920-ban kilencre csökkent, a budapesti térképtár megmaradt. HORVÁTH GÁBOR: A 150 éves magyar állami földmérés. *Geodézia és Kartográfia*, 59. (2007) 7:14–17. Gödöllő felmérésének forrásaira vonatkozóan I. még a kataszteri tisztajövedelem jóváhagyását (1884) és a legutóbbi mérnöki nyilvántartást (1892). MNL OL S 92. Az Országos Földmérési Intézet vegyes iratai. No. 8/1. (Ezúton köszönöm Török Enikőnek, hogy az iratokra felhívta a figyelmemet.)

¹³ Gödöllő birtokvázlata 1882, 1944. 1. szelv. GVM Térképtár.

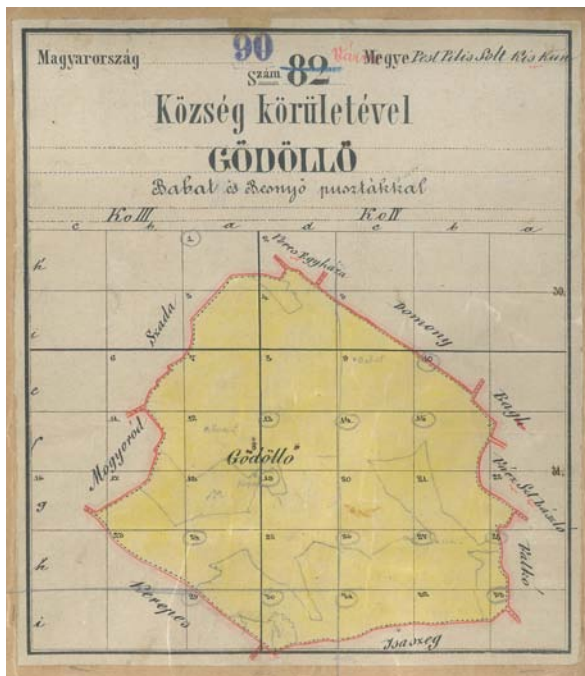
¹⁴ Gödöllő birtokvázlata 1882, 1944. 12. szelv. GVM Térképtár.

¹⁵ A birtokvázlatok tartalmi és formai jellemzőire vonatkozóan részletesen TÖRÖK ENIKŐ: Felvételi előrajz, kataszteri térkép és birtokvázlat. *Catastrum*, 1. (2014) 2:14–21.

egymástól.¹⁶ A hátlapok vizsgálatakor viszont egyértelműen kiolvasható, hogy különböző vázlatokról van szó. A 19. századi negyedlapokat nyersszínű vászonszalaggal ragasztották egymáshoz, a későbbit feketével. Minden egyes negyedlapot lepecsételtek Gödöllő mezőváros gumibélyegzőjével.¹⁷ Ugyanez a pecsét található a szelvények bal felső negyedlapján a térkép címe és a készítés évszáma között. A bélyegző használata nem tér el más települések birtokvázlataitól, de helytörténeti adatot hordoz a pecsétre vonatkozóan.¹⁸ 1944-ben semmilyen pecsétet nem használtak, még a térkép címét tartalmazó bal felső negyedlapon sem.¹⁹

Az 1882. évi birtokvázlat teljes címét csak az első szelvényre írták fel,²⁰ a többi szelvényen már csak a „Gödöllő nagyközség Pest-Pilis-Solt-Kiskun megyében” megnevezés szerepel. A cím mellett a bal felső negyedlapon vezették fel a térkép szerkesztőjének és felmérőjének nevét és beosztását, valamint a „Helyszínelésnél bejárta a felvevő.” megjegyzést. A szerkesztő Schiller Antal mérnöksegéd mellett a felvevő Grosch Kelemen volt. Kollár Dániel növendék mellett pedig Klimesch Vencel mérnök dolgozott. A 7. szelvénynek volt csupán egy kivitelezője: „Szerkesztette, felmérte és a helyszínelésnél bejárta Schiller Antal mérnöksegéd.”

A jobb felső negyedlapokon a helyszínelési záradék olvasható: „A jelen térképvázlaton felvett birtoklási adatok az alulírottak jelenlétében a helyszínen megvizsgáltatván, a magánjogi érdekek fenntartásával helyeseknek találtattak. Kelt Gödöllőn 1882. évi október hó 16-án.”²¹ A hitelesítők a nagyközség elöljárói – Szondy Lajos jegyző, Rédl Soma bíró és Rédl Lajos tör-

■ Gödöllő kataszteri térképszelvényeinek áttekintő térképe, 1882 (FÖMI)

vénybíró –, a koronauradalom részéről pedig Horváth Béla magyar királyi erdész voltak. A helyszínelési záradékból az is kiolvasható, hogy a felmérési munkát két részletben zárták le. A szelvények egy részét július 23-i, a többit október 16-i dátummal hitelesítették. Kollár Dániel és Klimesch Vencel nyáron végzett munkáját Schiller Antal és Grosch Kelemen fejezte be októberben.

A birtokvázlaton az eredeti rajzminta színei és jelzetei mellett több későbbi módosítás látható. A már említett, 1944-ben végzett kiegészítés az egyetlen, aminek készítését rávezették a térképre. A többi jelölés – kék tinta, kék golyóstoll, grafitceruza, színes ceruza – idejére

¹⁶ 1882-ben 26,5x32,8 cm, 1944-ben 26,2x32 cm méretű negyedlapokat készítettek.

¹⁷ Ez a település 1861-től használatban lévő bélyegzője. HORVÁTH LAJOS: *Pest megye városi, községi és megyei pecsétjei, 1381–1876*. Bp., 1982. 115., 289.

¹⁸ A község 1900-ban csináltott új pecsétnyomót, amelynek köriratában a „PEST-PILIS-SOLT-KISKUN VÁRMEGYE | GÖDÖLLŐ KÖZSÉG | 1900” körirat szerepel. GVM T. 89. 66. 7. (A viaszpecsétnyomó is Heltai Miklós szakkörének gyűjtése révén került a múzeumba.) Addig a mezővárosi pecsétet használták.

¹⁹ A bal felső negyedlapon kellett volna minden adatot feltüntetni, a hitelesítő személyeknek aláírni a szelvényt. Egyedül Gyöngyössi István műszaki tanácsos, a térkép szerkesztője írta alá, a pontos keltezés is hiányzik, több vonalköz kitöltetlen maradt. A hátlap tehát hiányos, befejezetlennek tűnik.

²⁰ L. a 4. lábjegyzetet.

²¹ Gödöllő birtokvázlata 1882, 1944. 1. szelv. GVM Térképtár.

■ *A birtokvázlat fennmaradt szelvényei összeillesztve*

csak következtetni lehet. A kék tintával készült bejegyzések feltehetően még a 19. században keletkeztek.²² A többi a második világháború utáni időszakból származik. Mely intézmény és pontosan milyen célból vezette az adatokat a térképre? A rendelkezésre álló

adatok alapján a kérdésekre egyelőre nem adható pontos válasz. A bejegyzések nagy része tulajdonképpen nem mérnöki szakmunka, inkább a tájékozódást segítő információ. Ilyen például az utcanevek változásainak követése vagy a második világháború után létesített

²² L. a 31. lábjegyzetet.

gyárak, intézmények helyének megjelölése.²³

A város belterületéről új térképet, amely a lakóházakat is ábrázolja, 1978-ban készítették.²⁴ Az épületeket összehasonlítva az 1882. évi birtokvázlaton lévő módosításokkal és összevetve a településtörténeti kutatások eredményeivel, megállapítható, hogy a birtokvázlatot az 1970-es években használták utoljára. A 12. szelvényen a többivel megegyező, többféle írószerszámmal készített módosítások igazolják a két térkép elemeinek közös használatát. A belterület, az épületek színezése mindkettőn egyforma. Ugyanakkor 1944-ben csak a helyrajzi számokat tüntették fel fekete tintával – korábban ezt vörössel írták –, a házsámokat és a birtokos nevét már nem jelölték. Mivel ez a terület a város 18. században kialakított központjához tartozik, ahol a 18–19. században számos, a városképet és a település működését meghatározó épület – katolikus parókia, iskola, szolgabírói hivatal, posta, szegényház – állt, a helytörténet szempontjából fontos, hogy minél többet megtudjunk róla. Az 1882. évi állapotot több forrás segítségével tudtuk rekonstruálni.²⁵

A kataszteri felmérések során keletkezett iratok a településtörténeti kutatásokban jelentős szerepet tölthetnek be, különösen egy-egy forráshiányos időszak vizsgálatakor.²⁶ Gödöllő kataszteri felmérését csupán a birtokvázlat és a kataszteri térkép őrzi. A 33 szelvényből álló, szintén 1882-ben készült kataszteri tér-

■ Szabadság tér, katolikus iskola, 1970-es évek (épült 1879-ben), ma Szent Imre Általános Iskola (GVM Fotótár)

kép – a többi Pest-Pilis-Solt-Kiskun megyei térképhez hasonlóan – nem került a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárába. Ezt az anyagot a Földmérési és Távérzékelési Intézet (FÖMI) őrzi. A térképekhez kapcsolódó felmérési iratok azonban nem maradtak fenn.²⁷ Sajnos Gödöllő esetében a gazdag helytörténeti irodalom ellenére a 20. század második felétől a levéltári források töredékessége a jellemző, mivel mind a település, mind az uradalom iratai többségében megsemmisültek. A fennmaradt dokumentumokat a Gödöllői Városi Múzeum, a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára és Pest Megyei Levéltára őrzik.²⁸ Ezért minden megmaradt, előkerült irat lényeges, szerepük felértékelődik. Feldolgozásuk során új eredmények születnek, illetve a város történetével foglalkozó, napjaink tudományos

²³ A 18. szelvényen olvasható például a „GANZ ÁRAMMÉRŐ” grafítceruzával írt szöveg, épületeket azonban nem rajzoltak a térképre. A gyár 1950-ben kezdte meg működését. Helyét az Erzsébet park területéből hasították ki. Megjegyzendő, hogy az 1901-ben Erzsébet királyné emlékére létesített parkot és az abban található műemléket egyetlen módosításkor sem jelölték. Hasonló módon jelölték az e néven 1952-től létező Kisállattenyésztési Kutató Intézetet: „KISÁLLATTENYÉSZTŐ” a 30. szelvényen. Az 1924-ben átadott Premontrei Gimnázium épülettömbjét, a hozzá tartozó emlékművet 1943-ban megrajzolták. Itt 1950-től a Magyar Agrártudományi Egyetem működik (ma Szent István Egyetem). Felirattal egyik funkciót sem jelölték.

²⁴ Pest Megyei Tanács Tervező Vállalat: Gödöllő. Általános rendezési terv térképei. GVM A. 2000. 64. 1–13. A Hőellátási helyszínrajz (1:8000) és az Elektromos energia program vizsgálat (1:4000) térképei. GVM A. 2000. 64. 3–4.

²⁵ Az épületek többsége 200 évig állt, a szocialista városrendezés áldozataként tűntek el. Képslapok, fényképek, a helytörténeti irodalom és primer források segítségével lehet az egyes házakról a korábbi birtokvázlaton szereplő adatok egy részét feltárni. A Szabadság tér észak-nyugati oldalán (kialakításakor Vásár tér, később Templom tér, Ferenc József tér) álló egyetlen megmaradt ház a mai Szent Imre Általános Iskola egyik, 1879-ben emelt műemlék épülete. Építésének körülményeit, a falán álló emléktábla adatainak helytelenségét Török Ignác szülőházának és gyermekkorának kutatása kapcsán tártuk fel. (CZEGLÉDI NOÉMI–SZŐKE BALÁZS: Hol született Török Ignác? *Aetas*, 28. /2013/ 2:136–142.) Az iskola épületének meghatározásakor a birtokvázlatot más térképekkel együtt használtuk.

²⁶ Vö. REISZ T. CSABA: Lajoskomárom kataszteri iratai (1857–1859). *Catastrum*, 1. (2014) 2:22–31.

²⁷ Ezúton köszönöm Némethné Meier Évának és Ferenc Máriának, a FÖMI munkatársainak a kataszteri térképhez kapcsolódó adatszolgáltatást.

■ Gödöllő birtokvázlata, 12. szelvény jobb alsó negyedlap. A Templom tér (ma Szabadság tér) 1970-es években elbontott házsorával, a jobb alsó sarokban a kastély negyedlapon lévő szárnyaival.

ismérveit nélkülöző munkákban megjelent adatok, a településhez kapcsolódó legendák valóságtartalma is meghatározhatóvá válik.

Gödöllő például mindig büszke volt 1848-as kötődéseire.²⁹ A szabadságharchoz kapcsolódó személyek lakóházai, sírjai az emlékezés, a kultusz eszközei. Vizsgálatuk ugyanakkor társadalom- és életmódtörténeti adalékkal szolgálnak. Ivánka Imrének (1818–1896) nyaralója volt díszkerttel és présházzal az „Óbesnyő szőlők”-ben. Nyughelye a

máriabesnyői temető impozáns kriptája, a sírhelyet napjainkban iskolások gondozzák. A helyi emlékezet ismerte Ivánka lakóhelyét, a gödöllői közéletben betöltött szerepét. Kis birtokának fekvését forrással azonban korábbi historikusaink nem igazolták.³⁰ A 14. szelvényről azonban egyértelműen leolvashatók az adatok. Az 1895-ben emelt kriptát fontosnak tartották később a térképre vezetni.

A település őslakos református családjainak leszármazottai, akik már a 18. századi

²⁸ Gödöllőre vonatkozó szórványos anyagok más levéltárakban is fellelhetők (Vác Város Levéltára, Ráday Levéltár), a források szükségessége miatt ezek összegyűjtése folyamatos, általában egy adott múzeumi kutatáshoz kapcsolódik. L. még a 7. és a 10. lábjegyzeteket.

²⁹ HELTAI MIKLÓS: 1848-as hagyományok Gödöllőn. *’48 kultusza*. Kiállítási katalógus. Szerk.: CZEGLÉDI NOÉMI-ŐRINÉ NAGY CECÍLIA. Gödöllő, 1998. 16–26.

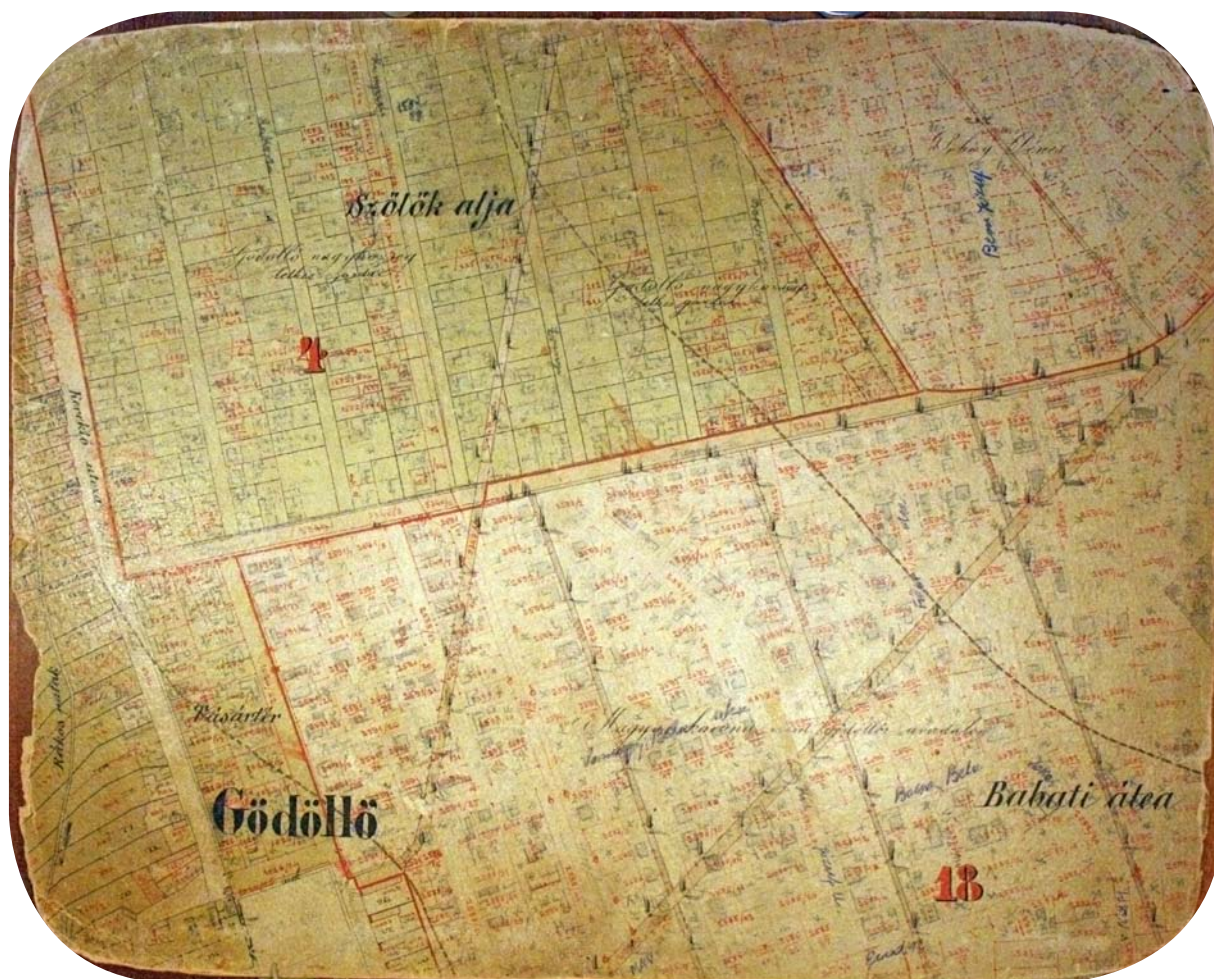

■ Ivánka Imre kriptája a máriabesnyői temetőben (Fotó:Korondi Judit)

■ Gödöllő birtokvázlata, 14. szelvény bal felső negyedlap. Ivánka Imre telke a nyaraló és a présház épületével. A jobb felső sarokban a máriabesnyői temető kiegészítéseként a család kriptáját vezették a negyedlapra.

- Gödöllő birtokvázlata, 13. szelvény jobb felső negyedlap. Jól kivehetők a piros tintával 1944-ben és a grafittal jóval később be-rajzolt változások. A golyóstollal vezetett utcanevek szintén a 20. század második felében keletkeztek. A beépüléssel a korábban nagy jelentőségű, az uradalmi présházhoz és a Babatra vezető reprezentatív és funkcionális utak szinte teljes egészében eltűntek.

katolikus betelepítés előtt itt éltek, ma is jelen vannak a városban. A Matuz, Berze, Jámbor, Csombor családok tagjai több dűlőben megőrizték parcelláikat, hol a családtagok között osztódva, más esetben gyarapítva azokat. A birtokvázlaton feltüntetett ragadványnevek, foglalkozások segítségével különböztették meg például a Berzéket és parcelláikat egymástól. A 17. szelvényen a „Kis Remete” dűlőben olvashatjuk Berze István (Gábor) nevét fekete tintával feljegyezve. Ugyanitt, másik parcellában szerepel a „Berze István és neje Puskás

Judit” bejegyzés. Előbbi feketével, utóbbi kékkel a térképre írva.³¹ Későbbi tulajdonosként – szintén kék tintával – Berze István Csillag olvasható. A 3. szelvényen az „Öreghegy” parcelláiban feltűnik Berze András (Dudus), Berze János (faragó), Berze János (füstös) és Berze Mátyás (kis) neve. Erről a területről fennmaradt az uradalom 1806-ban készített térképe a hozzá tartozó földmérői összeírással együtt. A parcellázott terület növekedése, funkció- és tulajdonosváltozásai egyaránt kiderülnek a

³⁰ „Ivánka-présházként emlegetik ezt a szépen felújított épületet” – írta Szabó Margit emlékfüzetében. *Ivánka Imre emlékezete*. Vál. és összeáll.: SZABÓ MARGIT. Bp., 2008. 21.

³¹ A kék tintával készült bejegyzések készítésének idejét ennek alapján hozzávetőlegesen be tudjuk határozni, pontos meghatározása további családtörténeti kutatás alapján, több bejegyzéssel összevetve lehetséges.

■ Gödöllő birtokvázlata, 17. szelvény bal alsó negyedlap. A Berze család egyes tagjainak a „Kis Remete” dűlőben lévő parcellái, a bal alsó sarokban Rédl Soma bíró parcellája látható.

két korszak forrásainak összehasonlításából.³²

A fent említett példák alig szemléltetik a birtokvázlat forrásértékét. A Gödöllői Városi Múzeum történész és néprajzkutató munkatársai mellett elsősorban építészhallgatók, közlekedéstörténettel, településfejlődéssel foglalkozó kutatók veszik kézbe a birtokvázlat szelvényeit.

A várost ábrázoló kéziratos térképeket – köztük az 1882-ben készült birtokvázlatot –

legutóbb Gödöllő Város Önkormányzatának Főépítési Irodája használta fel a helyi építészeti értékek védelméről szóló önkormányzati rendelet mellékleteként készülő Városképi Arculati kézikönyv ábraanyagához, egy – a település fejlődését a 18. századtól napjainkig bemutató – digitális térképsorozat munkájában.³³

³² *Calculus Geometricus Individualis Specificus Vineas Promontorii Öreg Hegy in Terreno Oppidi Gedellő situatas exhibens de Anno 1809. Mense Majo* (Részletes személyenkénti földmérői számítás, amely bemutatja a Gedellő mezőváros határában lévő Öreghegy szőlőt, 1809 májusában.) GVM Levéltár 2.c. A Grassalkovich- uradalom (Gödöllő–Hatvan) iratai, 1727–1851. Összeírások, 1788–1840. és *Fragmentum Originale Promontorium Vinearum Öreg Hegy in Terreno Oppidi Gedellő situatum, repraesentans de Anno 1809. Mense Majo.* (Eredeti részlet, amely a Gedellő mezőváros határában lévő Öreghegy nevű szőlőhegyet mutatja be 1809. májusában) Kb. 1: 600. Készítője feltehetően Benyovszky Imre uradalmi mérnök. GVM Térképtár TA 8.

³³ A kézikönyv elkészítésének munkálatai 2013-ban kezdődtek Mészáros Judit főépítész vezetésével. A digitális térképsorozat elkészítésében adatszolgáltatással a Gödöllői Városi Múzeum településfejlődéssel foglalkozó muzeológusai is közreműködtek.